

VÝROČNÁ SPRÁVA

Inštitút cirkulárnej
ekonomiky, o.z.

INŠTITÚT
CIRKULÁRNEJ
EKONOMIKY

2016

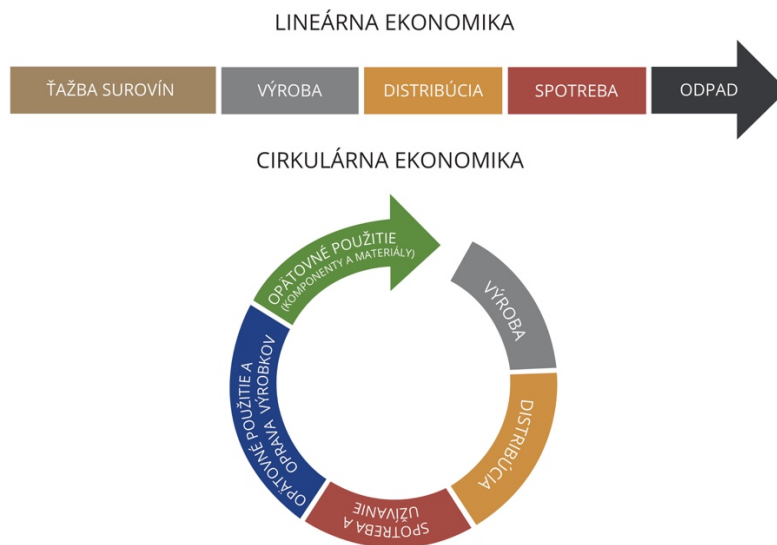
1. Cirkulárna ekonomika

Od priemyselnej revolúcie sa ekonomiky rozvíjali podľa rastového modelu „vyťaž – vyrob – spotrebuje – zneškodni“. Ide o lineárny model, ktorý je založený na predpoklade, že zdroje sú bohaté, dostupné, ľahko vyťažiteľné a ich zneškodnenie je lacné. Dnes vieme, že to nie je pravda a niečo sa musí zmeniť.

Cirkulárna ekonomika je stratégiou trvalo udržateľného rozvoja, ktorá vytvára funkčné a zdravé vzťahy medzi prírodou a ľudskou spoločnosťou. Dokonalým uzatváraním tokov materiálov v dlhotrvajúcich cykloch oponuje nášmu súčasnému lineárnemu systému, kde suroviny sú premenené na produkty, predané a po skončení ich životnosti spaľované alebo skládkované.

Cirkulárna ekonomika (obehové hospodárstvo) a jej základné princípy sú založené na myšlienke, aby všetky produktové a materiálové toky po použití mohli byť zapojené do svojho cyklu, tak, že sa stanú opätovne zdrojmi pre nové produkty a služby. To znamená, že odpad ako taký už nebude viac existovať.

Systémy obehového hospodárstva udržiavajú pridanú hodnotu vo výrobkoch čo najdlhšie. Udržiavajú zdroje v hospodárstve aj potom, ako výrobok dosiahol koniec svojej životnosti a to tak, že ich možno znovu a znovu produktívne využiť, čím sa tvorí ďalšia hodnota.

Zatiaľ čo nahrádzanie primárnych materiálov sekundárnymi môže ponúknuť časť riešenia, recyklácia nepredstavuje konečné, a zároveň atraktívne riešenie, keďže jej procesy sú energeticky náročné a vo všeobecnosti znamenajú degradáciu materiálov - to všetko vedie k zvyšovaniu dopytu po pôvodných materiáloch.

Cirkulárna ekonomika je viac ako recyklácia!

Cirkulárna ekonomika ide za hranice recyklácie, keďže je založená na obnovujúcom priemyselnom systéme vedúcom k zániku odpadu per se. Recykláciu môžeme poňať ako vonkajší obal celej cirkulárnej ekonomiky, vyžadujúci si väčšiu spotrebu energií ako vnútorný obal cirkulárnej ekonomiky, čo znamená predovšetkým opravu/úpravu, opätovné použitie či spracovanie.

Cieľom nie je len vytvoriť zlepšenie životného cyklu a využitia samotného produktu, ale aj minimalizovať spotrebu energie.

Budúcnosť ekonomického rastu je v znovuvyužití a znovuzavedení účelovosti tovarov a zdrojov a ich recyklácii.

Udržateľnosť nie je dobrovoľná voľba, je to naša povinnosť. Nehľadíme na ňu ako na možnosť voľby, ale ako na nový spôsob života, novú ekonomiku, ktorá je neodvratná.

2. O nás

Inštitút cirkulárnej ekonomiky, o.z. (INCIEN) je nezisková organizácia, ktorá vznikla v marci 2016 ako partnerská organizácia Inštitútu cirkulárnej ekonomiky, ktorý od mája 2015 pôsobí v Českej republike.

Sme tím mladých a kreatívnych ľudí.

Cieľom INCIENU je šíriť myšlienku cirkulárnej ekonomiky na Slovensku a so spolupracujúcimi organizáciami uvádzať do praxe riešenia, ktoré sú v súlade s princípmi cirkulárnej ekonomiky. Zároveň sa snažíme, aby ľudia na Slovensku pochopili jej princípy a aj svojimi každodennými aktivitami sa zapojili do takéhoto spôsobu fungovania spoločnosti.

Takto pomáhame urýchliť prechod na cirkulárnu ekonomiku na území Slovenska. Do tejto oblasti smerujeme širokú škálu aktivít, počnúc vytváraním platformy na podporu vzdelávania v oblasti cirkulárnej ekonomiky, cez poskytovanie štruktúry na vybudovanie siete a poskytovanie kontaktov, poradenstvo až po inicializáciu špecifických nástrojov na podporu cirkulárnej ekonomiky v jednotlivých regiónoch.

V **obciach Slovenska** sa zameriavame hlavne na oblasť odpadového hospodárstva – predchádzanie vzniku odpadov: ponúkame analýzy odpadov a návrh koncepcií s konkrétnymi riešeniami šitými na mieru danej samosprávy. Navrhované riešenia sú v súlade s princípmi cirkulárnej ekonomiky a hierarchiou odpadového hospodárstva Slovenskej republiky.

Pre **súkromné spoločnosti** navrhujeme riešenia pri výrobných procesoch, ktoré sú v súlade s princípmi cirkulárnej ekonomiky D4C (designed for circularity). Keďže cirkulárna ekonomika prináša nové riešenia do nových alebo už fungujúcich procesov v spoločnosti. Na základe analýzy vypracujeme sériu riešení aplikovateľných v praxi, ktoré sú v súlade s princípmi cirkulárnej ekonomiky. Pri zavádzaní nových princípov poukážeme na nové možnosti a výzvy a spôsob aplikácie v praxi.

Školy sú naším partnerom vo vzdelávaní a šírení myšlienky cirkulárnej ekonomiky. Naším cieľom je priniesť konkrétne príklady, na ktorých sa nové generácie budú učiť o spôsobe života, ktorý je zodpovedný k životnému prostrediu.

Pre **širokú verejnosť**, ale aj pre úzku skupinu expertov alebo ľudí zaujímavých sa o tému cirkulárnej ekonomiky a pre našich partnerov ponúkame aj školenia pre zamestnancov a spolupracovníkov pri nastavení princípov CE v spoločnosti alebo v samospráve.

Design for circularity (D4C) navrhujeme produkty v spolupráci s dizajnérmami, ktoré spĺňajú kritériá CE (D4C-designed for circularity) a stanú sa produktami budúcnosti.

Riadime sa 4 základnými princípmi:

Budovanie spolupráce: Spolupráca s partnermi s podobným zameraním, ako aj so spoločnosťami z rozmanitých oblastí. To môže viesť k vytvoreniu nových myšlienok, ktoré môžu pomôcť vyvíjať nové technológie, produkty alebo služby, a to všetko s jasným dôrazom na životné prostredie.

Aktívna účasť: Aktívna a efektívna komunikácia, poskytovanie poradenstva a ďalších služieb v procese vývoja a uvedenia nových produktov na trh, služieb, technológií, budovania nových jednotiek.

Šírenie ideí - myslí globálne, konaj lokálne: Šírenie dobrých, ako starých, tak aj nových myšlienok a reálnych skúseností, inšpirácia novými myšlienkami a vytváranie nových projektov v rôznorodých oblastiach s environmentálnym odkazom – vytvárajme trvalo udržateľnú budúcnosť už dnes.

Podpora širokej verejnosti: Služby, výrobky, technológie by mali zostať verné príbehu, ktorý je za nimi, ich environmentálnemu vplyvu a sociálnemu významu. Mali by poskytovať služby, vplývať na životy ľudí a nútiť ich správať sa viac environmentálne – uspokojovať svoje potreby tak, že ich to motivuje urobiť viac, aktívne sa zúčastňovať, tvoriť.

3. Základné údaje

Názov organizácie: Inštitút cirkulárnej ekonomiky, o.z.

Právna forma: občianske združenie

Sídlo občianskeho združenia: Belinského 3, 851 01 Bratislava

Dátum registrácie: 7. marec 2016

IČO: 50192531

DIČ: 2120498215

č.ú.: 2948021091/1100

IBAN: SK9811000000002948021091

Kontakty: males@incien.sk, 0902 917 750, www.incien.sk

4. Činnosť

V roku 2016 sme sa venovali nasledovným činnostiam:

Hlavné aktivity:

- analýzy odpadov na obciach
- vzdelávacie aktivity (prednášky, workshopy)
- štúdie, koncepcie.

Fundraisingové a komunikačné aktivity:

- komunikácia prostredníctvom webovej stránky a profilu na sociálnej sieti Facebook
- články v médiách (Denník N)
- databáza potenciálnych donorov, možnosti získania grantov - zber dát.

Analýzy odpadov na obciach

Jedným zo spôsobov, ako Inštitút cirkulárnej ekonomiky získava čo najlepšie informácie o zložení odpadov, sú analýzy odpadov. Robíme to fyzicky vyzbieraním odpadov od občanov, ich vyspaním a dotriedením na stanovené zložky. Doslova sa hrabeme v odpadkoch, aby sme toho zistili čo najviac. Dôvod, prečo to chceme robiť práve takýmto spôsobom, je ten, že je to jediný spoľahlivý spôsob ako získať informácie o tom, koľko materiálov v komunálnom odpade tvoria zložky, ktoré sa ešte dajú zrecyklovať. V rámci našich aktivít sme sa spolupodieľali na analýzach odpadov v obci **Stupava, Zálesie, Tehla, Lietavská Lúčka, Lozorno, Tovarníky a Lúčnica nad Žitavou**.

Vzdelávacie aktivity - prednášky, workshopy

Pre INCIEN je vzdelávanie budúcich generácií jednou zo strategických aktivít. Jednou z najdôležitejších ciest podpory zmeny spoločnosti je cesta k deťom, mladým ľuďom. Kľúčové je pochopenie zodpovednosti za svoj prístup k životnému prostrediu – prostrediu aj pre náš život, a následne snaha veci aktívne riešiť a na zmene sa podieľať.

Tí najmenší sú naša budúcnosť. Malé deti sú veľmi šikovné a intuitívne vedia čo je správne. V **materskej škole v Zálesí** sa nikomu nepáčila predstava skládky a rýchlo sme spolu vytriedili vrece odpadu. Jednotlivé materiály odoslali na recykláciu a viacero vecí odložili na ďalšie využitie. Veríme, že deti budú takto pokračovať aj v každodennom živote.

Vzdelávacie aktivity v oblasti cirkulárnej ekonomiky sme zorganizovali aj **na základnej škole Montessori**. Žiaci tretieho trojročia základnej školy Montessori v Bratislave mali možnosť v rámci našich vzdelávacích aktivít zistiť, ako sa naše odpady stávajú zdrojom nových materiálov a ako funguje zber a zhodnocovanie druhotných surovín na území Bratislavy. Spoločnosť AVE SK im poskytla prehliadku priestorov zberného dvora v Bratislave a spoločnosť Kobera predstavila, ako funguje zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov v kompostárni. Okrem exkurzie v rámci našich aktivít sme pripravili aj prezentáciu a diskusiu na tému cirkulárnej ekonomiky.

So **žiakmi štvrtého ročníka v Ivanke pri Dunaji** sme sa porozprávali na tému separovania, recyklácie, kompostovania a cirkulárnej ekonomiky. Prezentáciu sme doplnili malým workshopom, lebo si myslíme, že niet nad praktickú skúsenosť.

V rámci **týždňa zelených budov** sme spolu s občianskym združením Živé budovy zorganizovali pre terciánov a kvartánov z osemročného Gymnázia Pankúchova 6 deň interaktívnych prednášok a hier na tému živých budov a cirkulárnej ekonomiky. Aj na tejto škole v Petržalke deti potvrdili svoju zvedavosť, znalosti, záujem a chuť aktívne sa zapájať ako do diskusií, tak aj do tvorivých aktivít.

Stredoškôľakov sme zblížili s témou cirkulárnej ekonomiky aj na podujatí **Green Day Slovensko**. Green day Slovensko je už tradične pravidelnou súčasťou Svetového týždňa zelených budov venovanou najmä študentom stredných škôl - mladej generácii, ktorá má príležitosť vniesť myšlienku udržateľného rozvoja do svojho života, do života spoločnosti, do praxe. Sme veľmi radi, že v rámci tohto podujatia aj Inštitút cirkulárnej ekonomiky prispel interaktívnymi prezentáciami k ich inšpirácii.

V spolupráci s mestskou časťou Bratislava Dúbravka a ilustrátorkou Zuzanou Brlíťovou sme vytvorili **omaľovanku pre deti predškolského veku** na tému Cirkulárnej ekonomiky.

Téme cirkulárnej ekonomiky sme sa venovali aj na stretnutiach so **študentami Ekonomickej univerzity v Bratislave** a študentmi piateho ročníka odboru Krajinnej ekológie **Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave**.

Študentská organizácia **Oikos Bratislava** nás pozvala, aby sme tému obehového hospodárstva predstavili v rámci ich medzinárodnej konferencie. Témou našej prednášky bola cirkulárna ekonomika ako nástroj pre CSR (Corporate Social Responsibility).

Za veľmi dôležité považujeme aj vzdelávanie širokej verejnosti. Zúčastnili sme sa podujatí: **Dobrý trh, Eco village**, Filmového festivalu **Jeden svet**, kde sme v našom stánku poskytovali informácie k téme Cirkulárnej ekonomiky.

Uskutočnili sme dva **workshopy na tému Život bez odpadov** (Zero waste lifestyle) pre verejnosť v komunitnom centre **Dobropriestor** na Zámockej ulici v Bratislave.

S informáciami ohľadne kompostovania sme spolu s našim partnerom **JRK Waste Management, s.r.o.** šli za občanmi aj priamo do ich obcí: **Lozorno, Bohdanovce, Stržnice**.

V **regióne Považie** sme odprezentovali koncept „nulového odpadu“ pre predstaviteľov 40 obcí. **Workshop pre predstaviteľov ďalších obcí (Žabokreky, Galanta, Hlohovec, Kúty, MČ Ružinov, Nové Zámky a i.)** sme pripravili aj v spolupráci s medzinárodnou platformou **Solved**.

Spoločne s našou sesterskou organizáciou **Institutem cirkulárnej ekonomiky, z. ú.** sme **pre nášho partnera JRK Waste Management, s.r.o.** pripravili **sériu workshopov pre zamestnancov a vedenie spoločnosti** s cieľom nastaviť fungovanie firmy a jej zamestnancov podľa princípov cirkulárnej ekonomiky/obehového hospodárstva. Zároveň sme pre nich zorganizovali exkurzie do spaľovne v Bratislave a na skládku ZKO v Zohore.

Štúdie, koncepcie

Cirkulárna ekonomika na Dobrom trhu

Dobrý trh sa rozhodol stať sa podujatím, ktoré postupne bude znižovať dopad na životné prostredie. Sme veľmi radi, že sme sa preto stali partnerskou organizáciou, ktorá tomu pomáha. V roku 2016 sme v rámci trhu na Panenskej ulici v Bratislave zintenzívnili systém triedeného zberu odpadov a zabezpečili kompostovanie kuchynského odpadu z prevádzok.

Kompost, ktorý vznikol, bol odovzdaný prevádzkam na Panenskej – ulica bude krajšia, zelenšia. Týmto sme urobili prvé kroky smerom k tomu, aby sa toto podujatie stalo viac cirkulárnym.

Smart City Bratislava

Hlavné mesto Slovenska – Bratislava spolu s magistrátom mesta Viedeň tvorí spoločný koncept Smart City – Smart Twins. Cieľom je, aby sa Bratislava stala príjemným mestom pre život z hľadiska bývania, dopravy, podnikania, kreatívneho priemyslu, bezpečnosti a trvalej udržateľnosti. Našou úlohou v rámci tejto koncepcie bolo zapracovať princípy cirkulárnej ekonomiky do konceptu rozvoja mesta. Vytvorili sme zoznam potenciálnych projektov, ktoré pomôžu vytvoriť aktivity prinášajúce viac riešení pre mesto, aby napríklad vznikalo menej odpadov, mesto malo viacej zelených plôch, vyžívalo nástroje tzv. „sharing economy“ a iné.

LCA štúdia Heineken

Cieľom predmetnej štúdie bolo porovnať vybrané druhy obalových materiálov ako sklo, hliník a PET, ich vplyvy na životné prostredie a vyhodnotiť a zosumarizovať existujúce údaje vychádzajúce z LCA (Life Cycle Assessment) metodológie, ktorá analyzuje vplyvy celého životného cyklu obalov na životné prostredie počas všetkých etáp tohto cyklu. Štúdia sumarizuje údaje, ktoré boli vyhotovené medzinárodnými organizáciami, a ktorých závery je možné aplikovať aj v súčasnosti.

Bývame zodpovedne: Rezidenčná zóna v Bratislave

Podľa vzoru rezidenčných zón v mestách ako je Londýn alebo Helsinki, sme v rámci rezidenčnej zóny, ktorá v roku 2017 začne vyrastať v Bratislave, navrhli konkrétne opatrenia v súlade s princípmi cirkulárnej ekonomiky – kompostovanie v domácnostiach, zadržiavanie dažďovej vody, umiestnenie úľov na strechách budov a pod. Sme veľmi radi, že sa naše riešenia dostali až do úrovne dokumentácie pre stavebné povolenie a tým sa stali záväznými aj pri výstavbe jednotlivých objektov.

Elektronický systém evidencie odpadov

Spolu s naším partnerom JRK Waste Management, s.r.o., sme pracovali na tvorbe elektronického systému evidencie odpadov na úrovni domácností. Jedná sa o aplikáciu, ktorá zaznamenáva množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu za jednotlivé domácnosti a poskytuje informáciu o miere jeho triedenia. Obce tak budú mať k dispozícii reálne čísla s ktorými môžu následne pracovať, motivovať ľudí k vyššej miere triedenia a tak smerovať k systému Pay as you Throw – plať za toľko (odpadov) koľko vyhodíš. Cieľom tejto iniciatívy je najmä podporovať ľudí, aby zmenili praktiky pri nakladaní so svojím odpadom, následne znížili jeho množstvo v domácnostiach a tým aj na skládkach.

Komunikácia

- v spolupráci s MŽP SR sme natočili video o možnostiach nakladania s biologicky rozložiteľnými odpadmi v samosprávach Slovenska
- pravidelne sme prispievali na našu Facebookovú stránku
- písali sme blogy a články o uskutočnených a plánovaných aktivitách na náš web
- zúčastnili sme sa diskusií v rádiu FM, rádiu Regina, besedy k téme odpadového hospodárstva v MČ BA – Ružinov
- poskytli sme rozsiahly rozhovor pre denník Denník N.

Databáza potenciálnych donorov, možnosti získania grantov - zber dát

Vytvorili sme databázu potencionálnych donorov a organizácií poskytujúcich granty pre naše aktivity. Napísali sme niekoľko projektov a žiadostí o grant.

Zapájanie dobrovoľníkov

V roku 2016 sme aktívne spolupracovali s niekoľkými dobrovoľníkmi. Súčasťou nášho tímu bola jedna stážistka, ktorá svoju štvormesačnú stáž začala v decembri 2016.

5. Finančná časť

Príjmy za rok 2016	
Príjmy za odbornú činnosť	2 450 €
Dary PO	1 000 €
Spolu	3 450 €

Náklady za rok 2016	
Materiálové náklady	276,04
Nakupované služby	
vypracovanie web stránky	150 €
odborné činnosti	2 000 €
Ostatné náklady	
Členské SKGBC	500 €
Spolu	2 926,04 €

Ekonomické výsledky

Celkové náklady

Celkové náklady o.z. predstavujú čiastku 2 926, 04 €.

Z toho najväčšiu nákladovú položku tvoria náklady na odbornú činnosť vo výške 2 000 €.

Celkové výnosy

Celkové výnosy predstavujú čiastku 3 450 €.

V Bratislave 20.6.2017

.....
Ivana Maleš, predseda združenia